

передбачити і адекватно зреагувати на вплив екзогенних та ендегенних чинників на розвиток території.

ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В АСПЕКТІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТ

В.В. БАГРИЧЕВ, О.І. УГОДНІКОВА

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12

E-mail: lena-ugodnikova@yandex.ru

На сучасному етапі ринкових трансформацій підприємства галузі повинні використовувати максимально ефективно власні потенційні можливості для забезпечення конкурентних переваг. Формування, оцінка, використання та реалізація потенціалу підприємства є одними із ключових питань забезпечення стратегічного розвитку. Потенціал суб'єкта господарювання необхідно розглядати як комплексне, інтегральне поняття. Саме тому у сучасних наукових підходах до стратегічного управління підприємствами визначають потенціал розвитку, який є системним поняттям, що об'єднує такі категорії, як економічний, інтелектуальний та інвестиційний потенціали.

Отже, метою роботи є визначення проблематики формування економічного потенціалу, як одного із ключових елементів потенціалу розвитку підприємства.

Для досягнення мета ставляться ряд завдань:

- узагальнити теоретико-методологічні підходи до визначення поняття економічного потенціалу;
- за результатами проведеного аналізу, сформулювати визначення економічного потенціалу;
- визначити проблематику механізмів формування та використання економічного потенціалу у рамках розвитку територій.

Однією із основних характеристик сучасного світу є динамічність змін, що відбуваються у міжнародній системі господарювання. Швидкість цих змін та величина їх впливу на економічну ситуацію постійно зростає. Безперервні зміни вимагають оперативності прийняття управлінських рішень, які будуть не лише реагувати на їх наслідки, але й прогнозувати настання цих змін.

Бурхливий розвиток прогнозування, характерний для всіх розвинутих країн, особливо США і Японії, почався вже у другій половині XX століття і був обумовлений необхідністю вдосконалення регулювання на всіх рівнях управління з урахуванням постійної зміни ситуації.

Значна увага економічному прогнозуванню останнім часом приділяється і в Україні, про що свідчить прийнятий Верховною Радою Закон

«Про державне прогнозування і розробку програм економічного і соціального розвитку України». Основною метою якого є вироблення прогнозів, які б лягли в основу прийняття управлінських рішень стратегічного розвитку організації, регіону, країни в цілому.

Базою для створення практичних прогнозів стратегічного розвитку підприємства з урахуванням його наявних ресурсів та можливостей щодо їх використання є визначення стратегії управління економічним потенціалом.

Потенціал необхідно розглядати як комплексне поняття, яке включає у себе економічний, інвестиційний та інноваційних потенціали.

Для потенціалу підприємств, галузей народного господарства та територій можна визначити основні характеристики, а саме:

- системність;
- комплексність;
- стратегічна орієнтованість;
- інтегральність;
- залежність від факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Сучасні підходи до процесу планування потенціалу мають дві ключові особливості, за якими і проводиться їх розділення. Перший підхід властивий для адміністративно-командної економіки. Він був розповсюджений за радянських часів та використовується на багатьох підприємствах і зараз. Другий підхід – адаптація міжнародного досвіду управління підприємствами до умов національної економіки та української будівельної галузі. Отже, важливим для формування методик планування потенціалу є врахування спадку планової економіки та підходів адміністративно-командної системи, які використовуються на багатьох підприємствах, адаптація міжнародного досвіду стратегічного управління та врахування специфіки сучасного українського ринку.

Сучасні підприємства повинні організовувати власну роботу з урахування конкуренції та використовувати усі потенційні можливості та переваги для забезпечення довгострокової, стратегічної переваги над конкурентами шляхом використання управлінських заходів щодо підвищення ефективності роботи підприємства.

Планування потенціалу підприємства можна умовно поділити на віхи:

- аналіз наявних у підприємства ресурсів;
- аналіз стану підприємства на ринку;
- аналіз конкурентоспроможності підприємства;
- аналіз роботи конкурентів;
- визначення ключових для підприємства факторів, за якими буде проводитися інтенсивна робота;
- визначення ефективності використання наявних ресурсів;
- пошук виробничих резервів;
- вибір стратегії управління потенціалом розвитку підприємства;

- створення стратегічного плану управління потенціалом розвитку підприємства з урахуванням ресурсних обмежень, стандартів за якістю та поставлених перед суб'єктом господарювання стратегічних цілей;
- реалізація наміченого плану.

При проведенні планування потенціалу усі показники необхідно розглядати у двох вимірах: перший – поточні показники діяльності підприємства; другий – планові (потенційні) показники. Для проведення аналізу необхідно взяти за основу базові показники по підприємствах-аналогах. Це можуть бути середньостатистичні показники, наявні стандарти або показники закордонних підприємств у залежності від того, яку кінцеву мету ставить для процесу планування та управління потенціалом розвитку суб'єкт господарювання.

Питання планування потенціалу повинно бути комплексним, що можна забезпечити наступними заходами:

- визначення продукції, яка матиме найбільший попит на ринку, визначення продукції, яка матиме найбільшу прибутковість, проте потребуватиме значних фінансових чи часових витрат на виробництво, визначення продукції, яка буде альтернативною для покриття ризиків підприємства. Для будівельного підприємства таким розподілом на види продукції може стати: офісне та житлове будівництво економ-класу; будівництво елітних, промислових будівель; проведення ремонтів, реконструкцій, виробництво будівельних матеріалів відповідно.
- використання новітніх технологій, матеріалів у процесі будівництва, використання нових підходів у системі управління, зменшення кількості адміністративно-управлінського персоналу та підвищення ефективності їх роботи, створення мотиваційної системи для робітників тощо;
- оптимізація інформаційних потоків, зміна організаційної структури;
- створення системи підготовки кадрів;
- врахування швидких змін на ринку, дослідження динаміки та кон'юнктури ринку;
- розробка декількох варіантів майбутнього розвитку, дослідження ризиків за кожним із варіантів;
- корегування планів у разі змін внутрішнього чи зовнішнього середовища або відхилення від запланованих показників;
- формування окрім потенціалу розвитку підприємства, що буде використовуватися для досягнення цілей суб'єкта господарювання, резервного потенціалу розвитку;
- поетапне планування із зазначенням строків виконання та відповідальних.

Отже, у результаті проведеного аналізу було сформовано механізм планування потенціалу підприємств, який забезпечить стратегічний розвиток як суб'єктів господарювання, галузей та економіки в цілому, а також міст і територій.